

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	13 Mai, 2016 – Sgriwtini 31 Mai 2016 – Pwyllgor Gwaith
Pwnc:	Ymgynghoriad ar Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr yn Ynys Môn - Man Aros Dros Dro - Canolbarth yr Ynys
Aelod(au) Portffolio:	Y Cyngorydd Aled M Jones
Pennaeth Gwasanaeth:	Shan L Williams, Pennaeth Gwasanaethau Tai
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	Gareth Jones - Uwch Swyddog Eiddo 01248 752253 rgarethjones@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Y Cynghorwyr RG Parry OBE, D Rees, N Roberts

A –Argymhelliad / Argymhellion a'r Rheswm/Rhesymau

Argymhellion: yn dilyn dadansoddiad o'r ymatebion i'r ymarfer ymgynghori a'r ymarferion asesu safleoedd a amlinellir yn y ddogfen ymgynghori, argymhellir y canlynol:

1. Ni ddylid bwrw ymlaen gyda'r un o'r ddau safle yr ymgynghorwyd yn eu cylch na'u cynnwys 'chwaith yn y Cynllun Datblygu Lleol.
2. Dylai CSYM barhau i weithio i adnabod safleoedd eraill i gwrdd â'r angen am fan aros dros dro yng nghanolbarth yr ynys fel y nodir yn Asesiad Statudol Gwynedd ac Ynys Môn o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2016 ac i gydymffurfio gyda dyletswyddau'r Cyngor dan Ran 3 Deddf Tai (Cymru) 2014.
3. Dylai CSYM barhau i gyflawni ei rôl o ran hyrwyddo cydlyniant cymunedol. Rhaid i hyn sicrhau balans rhwng anghenion trigolion i deimlo'n ddiogel a'r angen i ymgynghori gyda nhw ar faterion datblygu a'r gydnabyddiaeth bod raid i'r Cyngor weithredu i fynd i'r afael ag agweddau hiliol a herio sylwadau ymfflamychol.

Rhesymau

Argymhelliad 1

Dygwyd sylw at ffactorau o bwys yn ystod y broses ymgynghori mewn perthynas â'r ddau safle ar Stad Ddiwydiannol. Mona sy'n golygu eu bod yn anaddas. Mae

crynodeb o'r ymgynghoriad wedi ei ddarparu yn nes ymlaen yn yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, fel yr amlinellir isod, codwyd rhai materion hollbwysig sy'n golygu nad oes modd ystyried bod y safleoedd hyn yn addas i'w cynnwys yn y Cynllun Datblygu Lleol nac i fod yn destun cais cynllunio

Mae'r Sefydliad Seilwaith Amddiffyn (DIO), ar ran y Weinyddiaeth Amddiffyn, yn gwrthwynebu'r ddau safle am resymau diogelwch. Maent yn nodi y bu dwy ddamwain ar y safle yn ddiweddar a bod y malurion wedi disgyn i'r ddaear yn ardaloedd y safleoedd hyn. Maent yn nodi hefyd bod sbwriel yn cael ei daflu dros y ffens derfyn yn aml ac y gall hynny ddenu adar sy'n achosi perygl i awyrennau.

Roedd llythyr y Llu Awyr Brenhinol hefyd yn cyfeirio at faterion diogelwch yn yr awyr a materion gweithredol yn ymwneud â thresbasu a gadael gwastraff yn anghyfreithlon ac y gallai'r safleoedd arfaethedig gynyddu'r risg o dresbasu ar y llwybr glanio a difrod i awyrennau.

Argymhelliad 2

Mae'n rhaid i'r Cyngor barhau i chwilio am safle addas er mwyn cyflawni ei ddyletswydd dan ran 3 Deddf Tai (Cymru) 2014. Mae gan Lywodraeth Cymru bwerau i gyfarwyddo'r Cyngor i weithredu os nad yw cynnydd rhesymol yn cael ei wneud. Mae'n rhaid i'r Cyngor hefyd gynnwys safleoedd yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd neu wynebu risg uchel na fydd y cynllun yn cael ei weld fel un cadarn.

Argymhelliad 3

Mae Sipsiwn a Theithwyr yn lleiafrif ethnig cydnabyddedig, ac felly'n cael eu diogelu gan ddarpariaethau Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae gan y Cyngor rôl bwysig i'w chwarae o ran creu dealltwriaeth o'r grŵp lleiafrifol hwn a rhoi sylw i ragfarn tuag ato. Roedd tystiolaeth bod sibrydion a chamsyniadau ynghylch math a maint y safle arfaethedig wedi dod i'w wyneb yn ystod y cyfnod ymgynghori. Roedd rhai o'r ymatebion i'r ymgynghoriad yn ddifriol ac yn anghywir.

Cefndir

Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i ddarparu safleoedd ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr lle mae angen wedi'i nodi. Mae'r Fframwaith 'Teithio at Ddyfodol Gwell' gan Lywodraeth Cymru yn disgrifio Sipsiwn a Theithwyr fel un o'r grwpiau mwyaf eithriedig ac ymylol yn y gymdeithas. Mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymo i roi sylw i'r anghydraddoldebau y mae Sipsiwn a Theithwyr yn eu hwynebu drwy wella cyfle cyfartal i bawb.

Mae Asesiad Statudol Gwynedd ac Ynys Môn o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2016, a gynhaliwyd yn unol â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru ar gyfer cynnal Asesiadau Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr, wedi nodi'r angen am safleoedd parhaol a safleoedd dros dro yn ardaloedd y ddau awdurdod lleol.

Yn ystod y cyfnod ymgynghori rhwng Chwefror a Mawrth 2016, codwyd gweryll anawdurdodedig gan grŵp o sipsiwn-deithwyr ar dir yn Stad Ddiwydiannol Mona. Ymgynghorwyd gyda'r holl aelwydydd yn y gweryll gan ddefnyddio ymgynghorydd o Unity, sefydliad sydd â phrofiad o gynnig gwasanaeth eiriolaeth i Sipsiwn a Theithwyr yng Nghymru. Gweler eu sylwadau yn nes ymlaen yn yr adroddiad.

Y math o safleoedd y mae angen eu darparu a'u maint

Mae tystiolaeth o gofnodion y Cyngor ei hun o wersylloedd anawdurdodedig yn dangos mai ar goridor A5 – A55 y mae'r angen mwyaf.

Roedd Asesiad Statudol Gwynedd ac Ynys Môn o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2016 yn nodi bod angen man aros dros dro ar gyfer canolbarth yr Ynys a fyddai'n medru cynnwys hyd at 15 o garafannau.

Mae Stad Ddiwydiannol Mona yn lle aros poblogaidd i Sipsiwn a Theithwyr, gyda grŵp cymharol fawr o Sipsiwn a Theithwyr yn dewis aros am 2-3 wythnos ym mis Gorffennaf / Awst bob blwyddyn, er bod gweryllloedd diawdurdod hefyd wedi ymddangos dros fisoedd y gaeaf.

Gwybodaeth ategol gan gynnwys opsiynau a ystyriwyd:

Cafodd dau safle, fel y nodir isod, eu cynnwys yn y broses ymgynghori fel safleoedd a allai fod ar restr fer ar gyfer canolbarth yr Ynys;

- Tir gwag ar Stad Ddiwydiannol Mona – Safle A (agosaf at faes awyr Mona)
- Tir gwag ar Stad Ddiwydiannol Mona – Safle B

Crynodeb o'r ymgynghoriad

- **Ymatebion i'r holiadur**

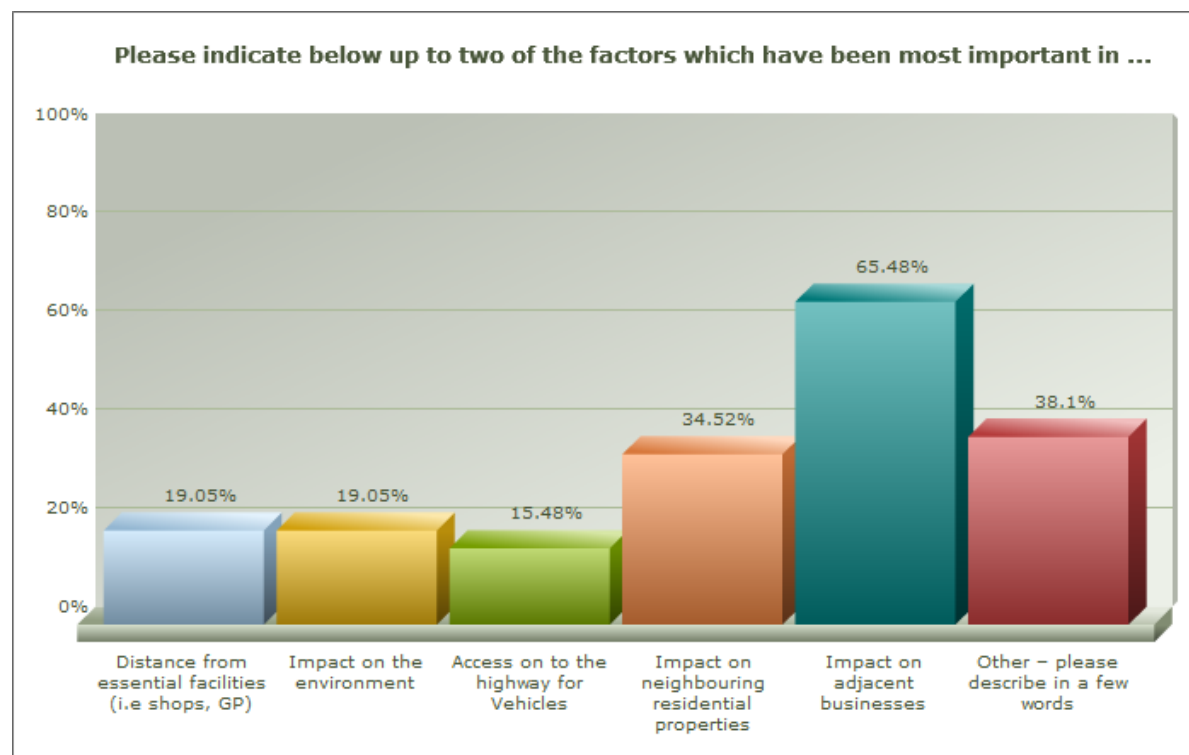
Cwblhawyd a dychwelwyd 92 o holiaduron.

Mae'r tabl isod yn nodi'r ymatebion i'r cwestiwn cyntaf yn yr holiadur a oedd yn gofyn i ymatebwyr nodi pa un o'r safleoedd yr ymgynghorwyd arnynt fyddai orau ganddynt, gan nodi 1 i'r safle a ffefrir a 2 ar gyfer yr un a ffefrir leiaf. Dewisodd 60 o ymatebwyr i beidio dewis y naill safle neu'r llall.

	Dewis cyntaf	Ail ddewis
Tir gwag ar Stad Ddiwydiannol Mona – Safle A	24	8

Tir gwag ar Stad Ddiwydiannol Mona – Safle B	8	24
--	---	----

Mae'r graff isod yn dangos yr ymateb a gafwyd i'r cwestiwn olaf yn yr holiadur a oedd yn gofyn i ymatebwyr nodi pa ddau ffactor oedd bwysicaf yn eu dewis o safle.

Mae'r siart uchod yn dangos bod yr ymatebwyr i'r holiadur yn ystyried bod yr effaith ar fusnesau cyfagos yn ffactor pwysig ar gyfer dewis safle, ochr yn ochr â'r effaith ar eiddo preswyl cyfagos a materion eraill.

Trefnwyd cyfarfod cyhoeddus gan Gyngor Cymuned Bodffordd ac fe'i cynhaliwyd ar Faes Sioe Amaethyddol Môn ar 25 Chwefror, 2016, gydag oddeutu 130 o bobl yn bresennol.

- **Crynodeb o'r sylwadau a dderbyniwyd**

Mae'r tablau isod yn crynhoi thema sylwadau a wnaed amlaf drwy lythyr, e-bost neu holiaduron a materion eraill a godwyd sy'n cael effaith uniongyrchol ar benderfynu addasrwydd a rhesymoldeb dewis safleoedd unigol

'Roedd y materion a nodir isod yn gyffredin i safleoedd A a B ar Stad Ddiwydiannol

Mona yn bron i bob achos.

Mater	Crynodeb o sylwadau gan ymgynghorwyr	Ymateb Swyddogion i'r sylwadau (ar yr amod bod modd darparu eglurhad neu wybodaeth ffeithiol)
Nid mewn lleoliad gwledig	Byddai'n cael effaith negyddol ar archeoleg, trigolion lleol, ffermio a chymunedau busnes	Nodwyd
Risg i'r ddarpariaeth Parcio a Theithio	Pryder ynghylch parhau i ddarparu'r cyfleuster Parcio a Theithio a'r risg y byddai llai o leoedd parcio	Nodwyd
Tir llygredig	Cyfeiriad at lygredd ar safle B.	Nodwyd
Effaith negyddol ar fusnesau lleol a chreu swyddi	Dylid blaenoriaethu a diogelu datblygiad economaidd a chreu swyddi	Nodwyd
Diogelwch gweithwyr busnesau	Gweithwyr yn gyndyn o weithio'n hwyr gyda'r nos rhag ofn y byddent yn cael eu bygwth.	Nodwyd
Yswiriant eiddo a diogelwch	Risg bosib o gynnydd mewn costau yswiriant a chostau diogelwch eraill cysylltiedig. Nid yw un busnes yn benodol ond yn gallu cael yswiriant gan un o ddau gwmni. Byddai methiant i gael diogelwch yswiriant yn ergyd ddifrifol i weithrediadau'r busnes gan roi 45 o swyddi lleol yn y fantol.	
Diogelwch yn y safleoedd busnes sydd eisoes yn bodoli	Teithwyr, plant a'u cŵn yn crwydro ac yn mynd i safleoedd busnes heb ganiatâd a fyddai'n bryder iechyd a diogelwch	Byddai creu safle aros dros dro yn creu amgylchedd y byddai modd cael mwy o reolaeth drosto a byddai modd gosod cosbau am anwybyddu rheolau'r safle
Troseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol	Cynnydd posibl mewn trosedd, fandaliaeth, lladrad. Pobl leol mewn sefyllfa fwy bregus a mwy o dresmasu ar eiddo preifat	Ni all y Cyngor ystyried ymatebion i'r ymgynghoriadau sy'n cynnwys sylwadau hiliol, sarhaus, camwahaniaethol, ac ymfflamychol. Nid oes gan Heddlu Gogledd Cymru gofnod o unrhyw gynnydd mewn troseddau pan mae

		Sipsiwn a Theithwyr ar y safle.
Plismona a monitro'r safle dros dro	Pwy fyddai'n plismona ac yn monitro'r safle dros dro ar sail reolaidd a sut?	Nodwyd
Tir ym meddiant Llywodraeth Cymru / Cyngor Sir Ynys Môn	Nid yw Llywodraeth Cymru yn cefnogi defnyddio ei dir ei hun o fewn Pyrth Menter, dylai'r un egwyddor fod yn berthnasol i dir sy'n eiddo i Gyngor Sir Ynys Môn	Nodwyd
Pryderon mewn perthynas ag iechyd a diogelwch y bobl fydd yn byw ar y safle dros dro.	Mae rhai busnesau yn gweithredu 24/7 gyda cherbydau mawr a pheiriannau trwm. Dylid ystyried effaith y sŵn sy'n gysylltiedig â bod yn agos at lain glanio'r Llu Awyr Brenhinol a stad ddiwydiannol fel y cyfeirir at hynny mewn polisïau cynllunio perthnasol a nodiadau cyngor technegol	Nodwyd
Gadael gwastraff a sbwriel arall	Gwastraff, sbwriel a deunyddiau eraill yn cael eu gadael ar y safle, sydd wedyn yn cael eu chwythu ar draws y stad gyfan. Hefyd yn denu fermin.	Byddai creu man aros dros dro yn creu amgylchedd y byddai modd cael mwy o reolaeth drosto a chyda cyfleusterau ar gyfer sbwriel. Byddai diffyg safleoedd aros dros dro yn golygu y byddai'n debygol iawn y byddai gwersylloedd anawdurdodedig yn parhau ac yn cael effaith ar yr amgylchedd.
Canllawiau Llywodraeth Cymru ar gyfer Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr	Cyfeirir at wahanol adrannau o fewn y canllawiau ynghylch pam na fyddai'r ddau safle yn addas	Nodwyd
Diogelu Tir Cyflogaeth o dan bolisiau cynllunio perthnasol	Mae polisi yng Nghynllun Datblygu Unedol Ynys Môn sy'n adnabod ac yn diogelu tir sy'n gysylltiedig â chyflogaeth rhag datblygiadau manwerthu, hamdden neu dai. Mae polisi yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd – y fersiwn adneuol yn ceisio diogelu tir ac unedau at ddibenion	Nodwyd

	<p>cyflogaeth a busnes, ac ni chaniateir gwneud defnydd amgen o dir cyflogaeth ar safleoedd a ddiogelir ac eithrio mewn amgylchiadau arbennig.</p>	
<p>Maes awyr gweithredol y Llu Awyr Brenhinol ym Mona</p>	<p>Mae safle'r Llu Awyr Brenhinol ym Mona yn faes awyr llanw ar gyfer y Llu Awyr Brenhinol yn y Fali a gwneir defnydd helaeth ohono. Bu dwy ddamwain yno mewn hanes diweddar a disgynnodd y malurion o'r damweiniau hynny o fewn ardal safle A.</p> <p>Byddai cynnydd pendant yn y risg i'r llain lanio a difrod i'r awyrennau gan wrthrychau a'r effaith ar ddiogelwch.</p> <p>Mwy o achosion o daflu sbwriel yn anghyfreithlon a thresbasu.</p> <p>Mwy o bobl yn byw ger neu o fewn cylched awyrennau jet cyflym.</p> <p>Mae gan Lu Awyr Brenhinol Mona barth diogelu statudol - parthau diogelu technegol ac uchder - ynghyd â pharth diogelu pe bai awyren mewn gwrthdrawiad ag adar.</p> <p>Gwerthwyd y tir y mae'r ddau safle arfaethedig arnynt i'r Cyngor gan yr Ysgrifennydd Gwladol ar gyfer Amddiffyn yn 1994.</p> <p>Dywed cymal 3a o'r trawsgludiad "That neither the property or any part thereof shall be used....for any purpose which may be or become a nuisance, danger, damage or annoyance to the owners or occupiers for the time being of the Retained Land or any part thereof"</p> <p>Mae cymalau 4a a b hefyd</p>	<p>Nodwyd</p>

	<p>yn berthnasol i safle A ac maent yn nodi “the Purchaser and its successors in title will not at any time....within the land.....erect build or place any building or structure of any description whatever whether permanent or temporary and whether moveable or not without the previous consent in writing of the vendor....”</p> <p>Mae'r Sefydliad Seilwaith Amddiffyn ar ran y Weinyddiaeth Amddiffyn yn datgan na fyddai defnyddio safle A neu safle B yn cyflawni rhwymedigaethau'r Cyngor fel y cytunwyd yn y cyfamod cyfyngu uchod.</p>	
--	--	--

Ymgynghori â Sipsiwn a Theithwyr sy'n gwersyllu ar Stad Ddiwydiannol Mona

Yn ystod y cyfnod ymgynghori roedd gwersyll anawdurdodedig gan grŵp o sipsiwn-deithwyr ar dir ar Stad Ddiwydiannol Mona. Ymgynghorwyd â phob aelwyd yn y gwersyll hwn trwy ymgynghorydd o Unity, sef sefydliad sydd â phrofiad o gynnis eiriolaeth i Sipsiwn a Theithwyr yng Nghymru. Defnyddiwyd holiadur y cytunwyd arno rhwng Unity a'r Cyngor i gael barn y bobl oedd ar y safle er mwyn cynorthwyo gyda'r ymgynghoriad ond hefyd i gael eu sylwadau ar faterion ehangach fel cyfleusterau a'r defnydd o fannau aros dros dro.

Roedd y chwe aelwyd oll o'r farn mai safle A fyddai orau ganddynt gan ei fod yn fwy ar ei ben ei hun. Fodd bynnag, roedd y chwe aelwyd hefyd yn cytuno nad oedd lleoliad y safle'n eithriadol o bwysig iddynt cyn belled â bod safle'n cael ei ddarparu iddynt yn Ynys Môn, ar yr amod nad oedd yn rhy ddiarffordd. 'Roedd y rhan fwyaf yn cytuno y dylai'r safle fod yn agos at siopau a chyfleusterau, er bod nifer wedi dweud hefyd bod ganddynt gar. Tynnwyd sylw at y ffaith y byddai unrhyw safle a fyddai'n cael ei greu yn ardal Caergybi yn cael ei ddefnyddio'n bennaf gan Deithwyr Gwyddelig sy'n croesi i Iwerddon ac oddi yno. Nododd yr holl aelwydydd eu bod yn fodlon talu ffi wythnosol i ddefnyddio'r cyfleusterau aros dros dro gyda chyfleusterau digonol ar gyfer eu hanghenion.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Dim yn berthnasol

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Rhydd Deddf Tai (Cymru) 2014 ddyletswydd statudol ar awdurdodau lleol i ddarparu safleoedd ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr lle nodwyd angen am hynny.

D - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Dim yn berthnasol

DD - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae cyllideb y Cyngor ar gyfer 2016-17 yn cynnwys cyllid cyfalaf i hwyluso sefydlu mannau stopio dros dro.

E – Hefo pwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth wnaethon nhw ei ddweud?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (Gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (Gorfodol)	
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (Gorfodol)	
5	Adnoddau Dynol (AD)	
6	Eiddo	
7	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau lleol	
10	Unrhyw gyrff allanol / eraill	

F - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1 **Economaidd**

2	Gwrthlodi	
3	Troseddau ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	Mae'r adroddiad yn cydnabod bod nodi safleoedd ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr yn fater lle mae'n rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, a rhaid iddo gymryd camau cadarnhaol i hybu cydlyniant cymunedol ac i atal erlid, hambygio a gwahaniaethu yn erbyn Sipsiwn a Theithwyr sydd yn grŵp a ddiogelir o dan y Ddeddf.
6	Cytundebau Canlyniadau	
7	Arall	

FF - Atodiadau:

- Ymateb i'r ymgynghoriad gan y Sefydliad Seilwaith Amddiffyn
- Gwasanaethau Adfywio Economaidd a Chymunedol CSYM
- Y Llu Awyr Brenhinol

G - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda)

1. Dogfen Ymgynghori, Ymgynghori ar Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr ar Ynys Môn, Chwefror 2016.
2. Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr Gwynedd ac Ynys Môn a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Sgrïwtini Partneriaeth ac Adfywio ar 02/02/16 ac i'r Pwyllgor Gwaith ar 08/02/16.
3. Cyflwyniad a chofnodion Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn dyddiedig 20/11/15 'Diwallu anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr yn y Cynllun'.